

Sosiaali- ja terveysministeriö
Osastopäällikkö, ylijohdaja Kimmo Leppo
PL 33, 00023 Valtioneuvosto

Viite: Lausuntopyyntö 29.10.2004 luonnoksesta asetukseksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta.

LAUSUNTO

Rintamaveteraanikuntoutuksen sisällön kehittäminen, uudistaminen ja säännöllisyyden turvaaminen ovat tarpeellisia erityisuuksien kehittämiskohteita pyrittäessä ylläpitämään ja edistämään rintamaveteraanien liikumis- ja toimintakykyä sekä itsenäistä selviytymistä.

Väestötasolla tarkasteltuna on ilmeisen perusteltua pyrkiä siirtämään iäkkäiden kuntoutuksen painopistettä laitoksista avomuotoiseen kuntoutustoimintaan. Avokuntoutuksen osuuden lisääminen tuo uudenlaisia mahdollisuuksia kehittää palvelutuotantoa kuntoutumiskeskuksissa ja kylpylöissä. Laitos-, päivä- ja avokuntoutuksella on kuitenkin yksilön toimintakyvyn kannalta erilaiset tavoitteet, jotka määräytyvät aina asiakkaan tarpeista ja lähtökohdista käsin.

Kuntoutuksen edistämisyhdistys pitää tärkeänä, että rintamaveteraanikuntoutuksen eri toteutusmuotojen (avo-, päivä- ja laituskuntoutus) tasapuolinen kehittämismahdollisuus kuntoutumiskeskuksissa ja kylpylöissä turvataan jatkossakin.

Rintamaveteraanien korkea keski-ikä ja moniongelmaisuus tuovat kuntoutukseen erityisiä haasteita ja edellyttää eri toimijoilta monipuolista geriatrisen ja gerontologisen kuntoutuksen asiantuntijuutta, palvelujärjestelmän joustavuutta, monipuolisia kuntoutuksen vaihtoehtoja ja asiakaslähtöistä toimintatapaa.

Kuntoutuksen sisältöjen ja toimintamuotojen uudistamisessa ja kehittämisessä tulee tehokkaasti hyödyntää kuntoutumiskeskuksien ja kylpylöiden pitkäaikaistakokemusta ja osaamista veteraanikuntoutuksessa sekä valtakunnallisten geriatrisen ja gerontologisen kuntoutuksen kehittämisprojektien tuloksia.

2 §:ssä ehdotettava rintamaveteraanikuntoutuksen säännöllisyys ja suunnitelmallisuus ovat tuloksekkaan kuntoutuksen avainasioita. Suunnitelmallisuus edellyttää yksilöllisen kuntoutussuunnitelman laatimista ja säännöllistä päivittämistä asiakkaan toimintakyvyn muuttuessa. Parhaimmillaan kuntoutussuunnitelmassa pystytään ennakoimaan odotettavissa olevia asiakkaan tilanteessa tapahtuvia muutoksia, jotka vaikuttavat kuntoutuksen tarpeeseen ja toteutukseen ja edistävät siten myös palveluntuottajien mahdollisuuksia varautua tuleviin palvelutarpeisiin.

Kuntoutuksen yksilöllinen tarve ja toteutus tulee arvioida ja suunnitella asiakkaan, kuntoutumiskeskuksen tai kylpylän ja kunnan tiiviinä, säännöllisenä ja pitkäjänteisenä yhteistyönä.

3 §:ää koskevassa muutosehdotuksessa ihmetystä herättää laitos- ja päivä kuntoutusjakson pituuden rajoittaminen, johon liittyvät mahdolliset perustelut eivät ilmene asetusluonnoksen taustamateriaalista.

Mitä iäkkäämmästä ja moniongelmaisemmasta kuntoutujasta on kyse sitä enemmän hän tarvitsee aikaa kuntoutusprosessinsa käynnistymiseen ja etenemisen tukemiseen. Toimintakyvyn fyysisten edellytysten harjoittaminen yli 80-vuotiaalla ei voi toteutua samanlaisella intensiteetillä kuin nuoremmilla. Myöskään esimerkiksi lihastasolla tapahtuvien fysiologisten harjoitusmuutosten aikaansaaminen ei tapahdu yhtä tehokkaasti ja lyhyellä aikavälillä eikä palautuminen fyysisesti kuormittavasta harjoittelusta yhtä nopeasti kuin nuoremmilla kuntoutujilla. Ei voida myöskään olettaa, että hyvin iäkäs rintamaveteraani jatkaisi omatoimista ja kokonaan itseohjautuvaa harjoittelua kotonaan lyhyen laitos- tai päivä kuntoutusjakson jälkeen. Kuntoutusjakson lyhentämisen sijaan tulisi kuntoutusvuorokausien yhtäjaksoista määrää voida erityisin yksilöllisin perusteluin lisätä nykyisestä.

Kuntoutuksen edistämisyhdistys pitää tärkeänä, että rintamaveteraanien laitos- tai päivä kuntoutuksen yhtäjaksoinen enimmäispituus säilyy vähintäänkin nykyisellä tasolla.

Mikäli rintamaveteraanikuntoutuksen kehittämisessä pyritään myös avokuntoutuksen sisällön uudistamiseen, jää asetustekstin 3 §:ssä mainittu käyntikerta-käsite epäselväksi viitaten perinteiseen ammattihenkilön tekemään kotikäyntiin. On tärkeää, että avokuntoutusta voidaan kehittää monipuoliseksi ja kotikuntoutuksen rinnalla myös vaihtoehtoisin tavoin toteutettavaksi toiminnaksi alueella olevan palvelutarjonnan ja asiakkaiden tarpeiden pohjalta. Vaihtoehto yksilökuntoutukselle voi olla esimerkiksi ryhmämuotoinen kuntoutusinterventio. Avoryhmissä tapahtuva kuntoutustoiminta tarjoaa kotona asuvalle rintamaveteraanille kuntoutuksen muiden vaikutusten lisäksi myös vertaistukea.

Asiakaslähtöisyyteen sisältyy periaate, että jokainen kuntoutuksessa oleva vastaa viime kädessä omasta kuntoutumisprosessistaan ja sen etenemisestä. Toinen henkilö siis ei voi kuntouttaa toista, siksi kuntoukseen osallistuvaa rintamaveteraania ei voi kutsua kuntoutettavaksi.

Kuntoutuksen edistämisyhdistys esittää, että 3 §:ssä ehdotettu 'käyntikerta' -sana muutetaan 'kerta' -sanaksi ja 2 § ja 3 §:ssä esiintyvä 'kuntoutettava' -sana muutetaan 'kuntoutuja' -sanaksi.

Helsingissä 22.11.2004

Marjatta Huuhtanen
Puheenjohtaja

Oili Harri-Lehtonen
Projektipäällikkö